

A középiskolai ifjúság legkedvesebb olvasmányai

A jó könyvek nemzetépítő munkát végeznek, a mérgező hatású olvasmányok megrontják az ifjúságot. Egy-egy silány író helyrehozhatatlan kárt okozhat olvasói lelkében. Az ifjúságnak kifogástalan könyvekkel való ellátása fontos feladat. A nevelés munkájának jórészét a könyvek végzik.

A budapesti tankerületi főigazgatóság nagy anyagot gyűjtött össze a budapesti fiúközépiskolai és leányközépiskolai tanulók köréből. Ki akartuk puhatolni, hogy kik a budapesti ifjúságnak legkedvesebb írói és melyek a legtöbbször becsült könyvei. A vallomások őszinteségét nemcsak azzal biztosítottuk, hogy tanítványainknak nevei rejtve maradtak mindenki előtt, hanem más módon is.

A hatalmas anyaggyűjtésből megállapíthattuk, hogy ugyanazok az adatok iskoláról-iskolára és osztályról-osztályra szinte statisztikai egyöntetűséggel ismétlődnek.

A magyar írók közül legnépszerűbb valamennyi osztályban Jókai Mór. A III. osztálytól kezdve a VIII. osztályig őt olvassák legszívesebben tanítványaink. Van vagy húsz regénye, melyekért egyértelműleg rajong az ifjúság. (*Egy magyar nábob*, Kárpáthy Zoltán, *A kőszívű ember fiai*, *Az új földesúr*, *Eppur si muove*, *A magyar nemzet története regényes rajzokban*, *Népvilág*, *Sárga rózsza*, *Egy az isten*, *Erdély aranykora*, *Török világ Magyarországon*, *A janicsárok végnapjai*, *Mire megvénülünk*, *Az aranyember*, *Rab Ráby*, *A jövő század regénye*, *A régi jó táblabírák*, *Szeretve mind a vérpadig*, *A névtelen vár*, *A fekete gyémántok*, *Szabadság a hó alatt*, *A lélekidomár*, *Gazdag szegények*.) Az I. és II. osztályt kivéve – ahol a fiúk és leányok érdeklődése még nagyon széttagolt – Jókai Mórnak több híve van minden osztályban, mint a többi magyar költőnek, regényírónak és drámaírónak együttvéve.

Jókai Mór után a III-VIII. osztályban Mikszáth Kálmán (*A fekete város*, *Besztercze ostroma*, *A Noszty fiú esete*, *Szent Péter esernyője*, *A vén gazember*) és Gárdonyi Géza (*Egri csillagok*, *Isten rabjai*, *A láthatatlan ember*, *Az öreg tekintetes*, *Ábel és Eszter*, *Az a hatalmas harmadik*, *A bor*) az ifjúság legkedvesebb írói. A felsőbb osztályokban melléjük sorakozik Herczeg Ferenc. (*Pogányok*, *Bizánc*, *Az aranyhegedű*, *Éva boszorkány*). A többi magyar író már csak szórványosan szerepel. Azok, akiknek jelentékenyebb számban vannak híveik, a következők: Rákosi Viktor, Petőfi Sándor, Arany János, Eötvös József, Madách Imre, Vas Gereben. A VII. és VIII. osztályban megemlítik még egyesek Kemény Zsigmond, Prohászka Ottokár, Ady Endre, Szabó Dezső és Tormay Cecil nagy hatását.

Az I. és II. osztály kedves írói a hatás sorrendjében: Jókai Mór, Mikszáth Kálmán, Gárdonyi Géza, Petőfi Sándor, Donászy Ferenc, Rákosi Viktor, Gaál Mózes, Benedek Elek, Molnár Ferenc, Sebők Zsigmond.

A népszerű tudományos írók közül Hankó Vilmos és Gáspár Ferenc a legkedveltebbek.

Az idegen szépírók közül legnépszerűbb az alsó négy osztályban Verne Gyula. (*Grant kapitány gyermekei*, *Sándor Mátyás*, *Két évi vakáció*, *A tizenöt éves kapitány*, *Hatteras kapitány kalandjai*, *Senki fia*, *Utazás a tenger alatt*, *A rejtelmes sziget*, *Észak a Dél ellen*, *Utazás a föld körül nyolcvan nap alatt*, *Strogoff Mihály utazása*, *Utazás a holdba*.) Hatása megfelel Jókai Mórénak. A fiúk és leányok egyaránt lelkesednek érte. Közel áll hozzá népszerűségben May Károly (*Winnetou*, *Karácsony*, *Az ezüst tó titka*, *Az inkák öröksége*, *Félvér*.) Kedvelt írók még az I-IV. osztályosok körében Defoe, Cooper, Amicis, Salgari, Andersen, Swift, Burnett, Daudet, Mark Twain. Az V-VIII. osztályban, a népszerűség sorrendjében id. Duas, Dickens, Sienkiewicz, Dosztojevszkij, Tolsztoj, Viktor Hugo s itt-ott

Shakespeare, ifj. Dumas, Balsac, Anatole France, Ibsen, Romain Rolland, Zola, Wilde, Kellermann, Thackeray, Strindberg, Mereskovszkij.

A legszívesebben olvasott idegen népszerű tudományos írók: Flammarion és Sven Hedin.

A leányok érdeklődésének köre a fentebb említetteken kívül még a következő magyar írókra terjed ki: Turtsek Anna, Blaskó Mária, Egó, Faylné, Szabóné, Kaffka Margit, Csathó Kálmán és Drache Lázár Alfréd. Az idegen írók közül a következőket helyezik a legelső sorba: Verne, May, Amicis, Burnett, Maot, id. Dumas, Dickens, Sienkiewicz, Dosztojevszkij, Croker, Marlitt, Mereskovszkij, Rostand, Wilde.

Mindezek az adatok jellemzők a korra és társadalomra. Pedagógiai fontosságukon kívül van irodalmi érdekességük is. Kívánatos volna, hogy – az ifjúság igényeinek méltánylásával – mielőbb elkészítsük a szépirodalmi és tudományos olvasmányoknak egy olyan osztályról-osztályra való fölépítését, mely minden iskola számára nélkülözhetetlen alapanyagul szolgáljon az ifjúsági osztálykönyvtárak berendezésében.

PINTÉR JENŐ

(Pintér Jenő: A középiskolai ifjúság legkedvesebb olvasmányai = Magyar Művelődés, 1922. 67-68. p.)